

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 5.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.5.59>

УДК 336.748.3:338.436.33

О. П. Бутенко,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки і менеджменту,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2151-8410>

О. В. Кот,

*к. е. н., доцент, професор кафедри міжнародної економіки і менеджменту,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6403-4766>

В. О. Козуб,

*к. е. н., доцент, професор кафедри міжнародної економіки і менеджменту,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0402-8508>

**МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ
ПІДПРИЄМСТВ АПК УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ**

O. Butenko,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
International Economics and Management,
Semen Kuznets Kharkiv National University of Economics*

O. Kot,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
International Economics and Management,
Semen Kuznets Kharkiv National University of Economics*

V. Kozub,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
International Economics and Management,
Semen Kuznets Kharkiv National University of Economics*

MECHANISMS OF FOREIGN EXCHANGE RISK MANAGEMENT IN UKRAINIAN AGRIBUSINESS ENTERPRISES UNDER GEOPOLITICAL INSTABILITY

У статті досліджено сучасні механізми управління валютними ризиками українських підприємств агропромислового комплексу (АПК) в умовах геополітичної нестабільності. Розкрито специфіку валютної чутливості аграрного сектору як експортно орієнтованої галузі, зокрема у контексті зростаючих курсових коливань та обмеженого доступу до інструментів хеджування. На основі аналізу практик вітчизняних підприємств виокремлено ключові механізми протидії валютним ризикам: натуральне хеджування, диверсифікація валютних контрактів, обмежене використання форвардних інструментів, а також внутрішнє планування валютної політики. Обґрунтовано необхідність удосконалення системи валютного менеджменту на рівні підприємств і державної підтримки для створення сприятливого середовища управління ризиками в АПК. Отримані результати можуть бути використані для розробки практичних

рекомендацій щодо посилення фінансової стабільності аграрних виробників України в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

The article examines the mechanisms of foreign exchange risk management employed by Ukrainian agribusiness enterprises under conditions of growing geopolitical instability and increased exchange rate volatility. As an export-oriented sector, Ukraine's agribusiness is highly sensitive to currency fluctuations, which directly affect revenue streams, production costs, and overall financial performance. The study identifies and analyzes the most common instruments and strategies used to mitigate exchange rate risks, based on enterprise-level practices. These include natural hedging through matching the currency structure of revenues and expenses, diversification of contractual currencies depending on sales markets, and limited use of financial instruments such as forward contracts. The article emphasizes that despite existing efforts, the general approach to managing currency risks remains fragmented and predominantly defensive. This is due to limited access to modern financial instruments and an underdeveloped hedging infrastructure in Ukraine. A key finding is the restricted institutional capacity of many enterprises to implement proactive risk management strategies. Moreover, the lack of adequate regulatory support and government coordination complicates the establishment of an effective and accessible system for neutralizing exchange rate risks in the agribusiness sector. The article argues that improvements at the enterprise level should be accompanied by governmental support, including the development of specialized financial instruments for agricultural exporters, financial literacy enhancement programs, and macroeconomic stabilization measures. Proactive steps are proposed to strengthen the foreign exchange stability of Ukraine's agribusiness enterprises. The findings of the study can serve as a basis for developing practical recommendations for policymakers, financial institutions, and business leaders to enhance the financial resilience and competitiveness of Ukrainian agribusiness under external uncertainty.

Ключові слова: валютні ризики, агропромисловий комплекс, хеджування, геополітична нестабільність, форвардні інструменти, валютна політика, фінансова стійкість, управління ризиками.

Keywords: foreign exchange risks, agribusiness sector, hedging, geopolitical instability, forward instruments, currency policy, financial resilience, risk management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Воєнні дії, руйнування логістичних ланцюгів, зниження експортної активності та запровадження валютних обмежень істотно вплинули на валютну стабільність підприємств агропромислового комплексу (АПК) України. Паралельно з цим зросла волатильність валютного курсу, що ускладнило планування доходів і витрат у зовнішньоекономічній діяльності. Особливо критичною стала ситуація для аграрного бізнесу, який є ключовим джерелом валютних надходжень в економіку країни. У таких умовах управління валютними ризиками в АПК набуває особливої актуальності, оскільки безпосередньо впливає на фінансову стійкість агропідприємств, збереження експортного потенціалу та загальну економічну безпеку. Незважаючи на високу чутливість галузі до валютних коливань, більшість підприємств не володіє достатніми знаннями чи інструментами ефективного хеджування. Це обумовлює необхідність комплексного дослідження механізмів управління валютними ризиками, що адаптовані до умов геополітичної нестабільності та специфіки агросектору України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З огляду на важливість теми, необхідно узагальнити наукові підходи до управління валютними ризиками в агропромисловому комплексі України в умовах геополітичної нестабільності. Аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників дозволяє сформулювати теоретичні основи цієї проблеми та визначити інструменти практичного застосування для підприємств АПК. Дослідження робіт таких

авторів, як В. Бабайлов, О. Курденко, І. В. Свиноус, О. М. Кириченко, А. В. Поліщук, Л. Калачевська, С. Барраль, Ф. Дедьє, А. Томас, О. Л. Руда, О. В. Марценюк, Я. В. Гусак, Є. Тіщенко, Л. О. Петик, В. Р. Нурієв, В. О. Яценко [1-9], свідчать про застосування системного підходу до оцінки та управління валютними ризиками, починаючи з аналітичного і завершуючи прикладним рівнем. До основних інструментів управління належать форвардні контракти, природне хеджування, валютна диверсифікація та моделювання ризиків. Вчені відзначають, що проблеми доступу до фінансових інструментів та обмеження валютного регулювання залишаються основними перешкодами для ефективного управління валютними ризиками в Україні.

Попри значний науковий внесок, більшість досліджень зосереджуються на банківському секторі або на загальних теоретичних аспектах. При цьому механізми практичного реагування підприємств реального сектору, зокрема агропромислових компаній, на валютну волатильність у умовах геополітичної нестабільності досліджені недостатньо. Особливо це стосується впливу воєнних дій, санкційних обмежень та порушень зовнішньоекономічних зв'язків, які суттєво змінюють контекст управлінських рішень. У таких умовах зростає потреба у комплексному дослідженні адаптаційних механізмів підприємств АПК до валютних ризиків, з урахуванням обмежень ринку, регуляторної політики та доступу до хеджування.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є аналіз механізмів управління валютними ризиками підприємств агропромислового комплексу (АПК) України в умовах геополітичної нестабільності, а також формування пропозицій щодо їх адаптації до поточних макроекономічних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Агропромисловий комплекс (АПК) традиційно виступає ключовим джерелом валютної виручки України. Після початку повномасштабного вторгнення роль агросектору в підтримці зовнішньоекономічної стабільності лише зросла. Значна частка

експорту продукції здійснюється за контрактами в іноземній валюті, що автоматично підвищує валютні ризики підприємств цієї галузі.

У 2023 році Україна експортувала 67,5 млн тон агропродукції, що на 15% більше, ніж у 2022 році. Проте валютна виручка від агроекспорту знизилась до 21,8 млрд доларів США, що на 7% менше порівняно з попереднім роком [11]. Основними чинниками зниження стали падіння світових цін на зернові та олійні культури, а також ускладнена логістика внаслідок блокування портів і знищення інфраструктури на півдні України. Динаміка обсягів агроекспорту та валютної виручки України показана на рис.1.

Потрібно звернути увагу на те, що фізичні обсяги експорту зростали, тоді як грошовий еквівалент зменшувався. Це означає, що українські експортери були змушені реалізовувати продукцію за нижчими цінами, часто із втратою прибутковості. Така ситуація збільшує економічні наслідки валютної волатильності, адже валютні надходження не компенсують витрат, зростаючих у гривневому еквіваленті.

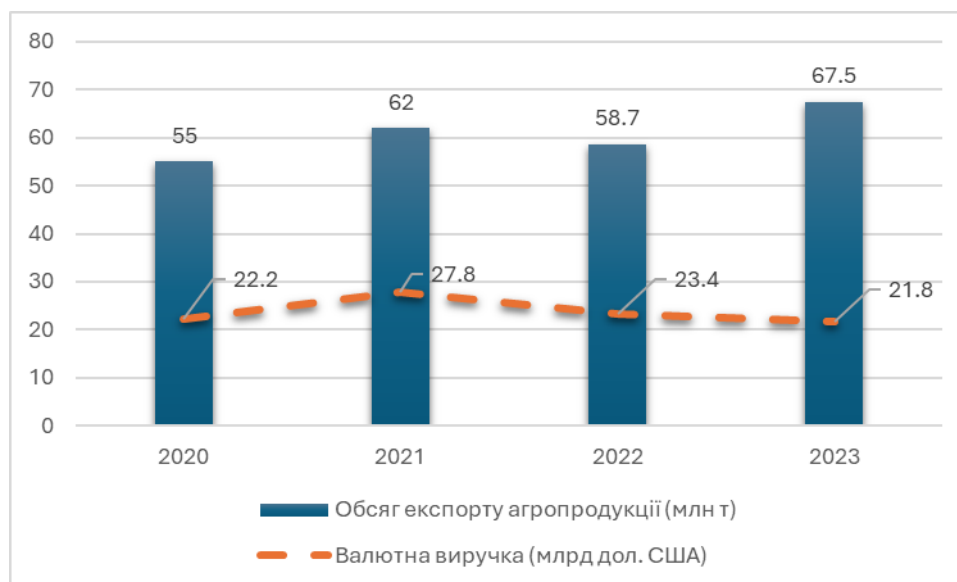

Рис.1. Динаміка обсягів агроекспорту та валютної виручки України у 2020–2023 рр

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [11-14]

За підсумками 2023 року, агропродукція сформувала 62% від загального експорту країни — рекордний показник за роки незалежності (Рис.2). Це свідчить про гіперконцентрацію зовнішньої торгівлі України в аграрному секторі, що робить валютні ризики АПК критично важливими для загального платіжного балансу.

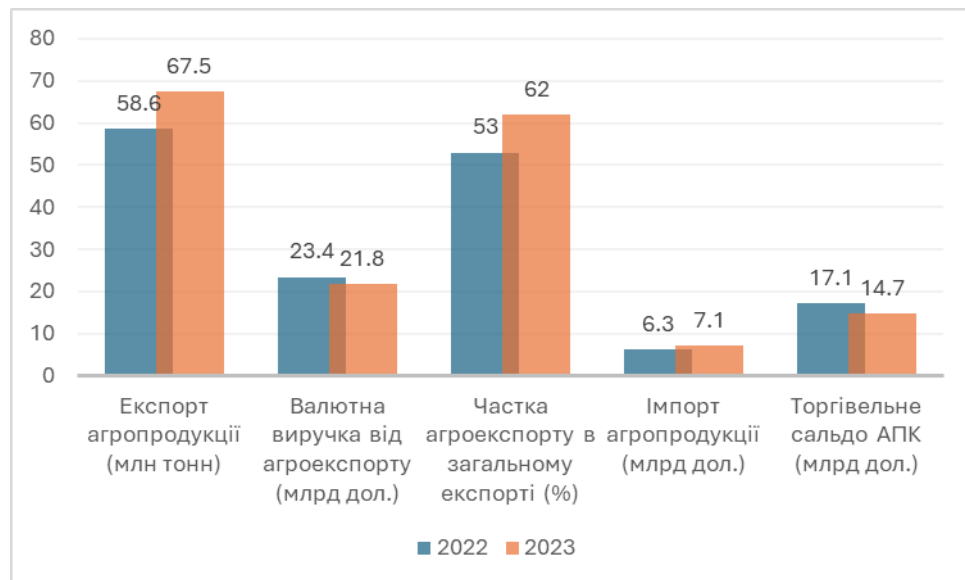

Рис.2. Аналіз зовнішньоекономічних показників агросектору України за 2022–2023 роки

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [15-16]

У структурі валютних надходжень переважав експорт до країн ЄС – на суму 12,6 млрд доларів США (57% агроекспорту), на другому місці – Азія (6,6 млрд дол.), на третьому – Африка (1,6 млрд дол.). Така географія дозволяє певною мірою диверсифікувати валютні ризики через мультивалютну структуру контрактів, однак зростання імпорту агропродукції (7,1 млрд дол. у 2023 році, +13% до 2022 року) нівелює частину переваг (Рис.3).

Попри всі труднощі, торговельне сальдо аграрного сектору залишилось позитивним і становило 14,7 млрд доларів. Це підкреслює його значущість для підтримки стабільності курсу гривні, забезпечення резервів НБУ та фінансування критичного імпорту.

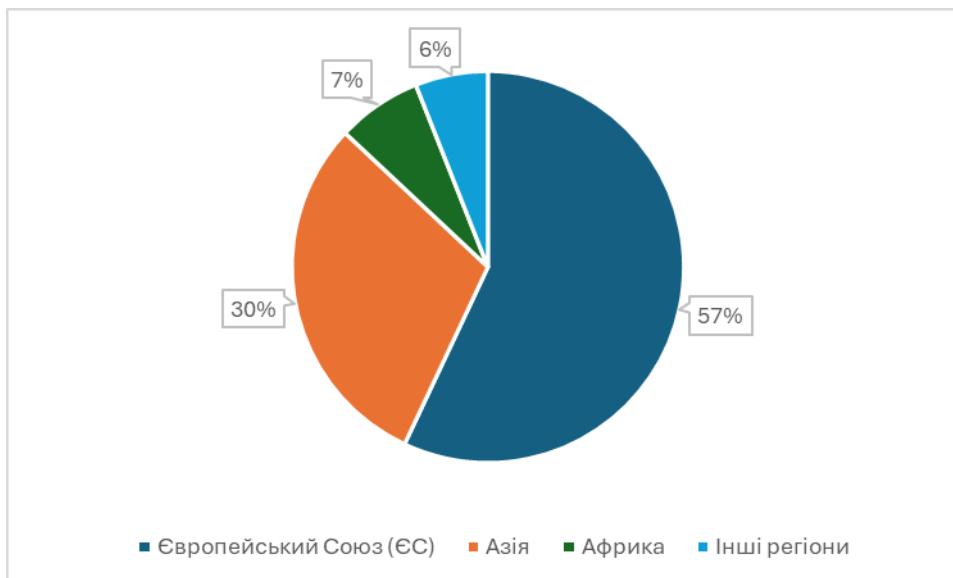

Рис.3. Частка агропродукції в загальному експорті (%)

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [17]

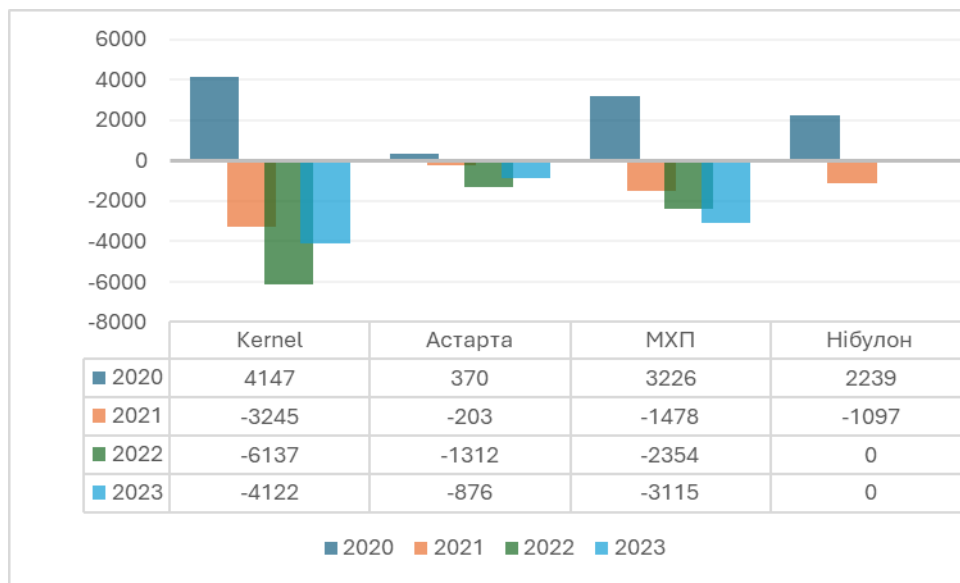
Проаналізовані макроекономічні показники свідчать про високу експортну залежність агропромислового комплексу України. Зокрема, у 2023 році частка агропродукції в експорті країни становила понад 62%, валютна виручка АПК сягнула 21,8 млрд доларів США. Це означає, що практично весь дохід підприємств АПК формується у валюті, тоді як витрати, зокрема зарплати, податки, частина матеріальних витрат у національній валюті. У зв'язку з цим підприємства системно стикаються з валютними ризиками, особливо в умовах девальвації гривні, волатильності валютного курсу та обмежень валютного регулювання в період воєнного стану.

До основних валютних ризиків агропідприємств можна віднести курсові коливання між моментом укладення контракту та моментом платежу (транзакційний ризик), зміну вартості активів/зобов'язань при перерахунку у звітності (перерахунковий ризик), довгострокову зміну конкурентоспроможності через валютні коливання (економічний ризик). Причинами їх виникнення є руйнування інфраструктури, ускладнення логістики, зменшення експорту до країн Близького Сходу, Північної Африки, зміна валютної політики НБУ: від фіксованого до керовано-плаваючого курсу та фінансова нестабільність банківського сектору.

Для подальшого аналізу практик управління валютними ризиками у сфері АПК обрано три провідні компанії такі ТОВ «Кернел», ТОВ «Астарта», ПрАТ «МХП» та ТОВ «Нібулон» з огляду на їх системну роль у структурі агроекспорту України, доступність фінансової звітності та наявність розкриття інформації про валютні статті у балансі, а також через масштаб діяльності та частку виручки в іноземній валюті, що робить їх особливо чутливими до валютних ризиків і потреби в активному ризик-менеджменті. Компанія ТОВ «Кернел» є найбільшим експортером рослинних олій і зернових, ТОВ «Астарта-Київ» має диверсифіковану діяльність (цукор, соя, молочне скотарство) з істотною долею валютної виручки, а компанія ТОВ «Нібулон» є одним із головних експортерів пшениці та зернових, також відома як інвестор у логістику та портову інфраструктуру. ПрАТ «МХП» є відомою міжнародною компанією у сфері харчових та агротехнологій. Аналіз фінансової звітності компаній здійснювався за такими ключовими критеріями:

- динаміка чистого прибутку у національній та іноземній валютах;
- обсяг і структура валютних надходжень та виплат;
- відкритість валютної позиції (перевищення активів або зобов'язань у валюті);
- наявність інструментів хеджування у звітних періодах;
- співвідношення доходів та витрат, чутливих до валютного курсу.

У межах дослідження оцінювались транзакційний, економічний, та перерахунковий ризики. Для кожної компанії аналіз дозволив встановити, які ризики є домінантними, та якими засобами вони намагаються їх нейтралізувати. Динаміка курсових збитків компаній ТОВ «Кернел», ПрАТ «МХП», ТОВ «Нібулон» наведена на рис.4.

**Рис.4. Динаміка курсових збитків компаній ТОВ «Кернел»,
ПрАТ «МХП», ТОВ «Астрата», ТОВ «Нібулон»**

Джерело: Систематизовано, узагальнено та згруповано за даними [19-25]

Динаміка курсових збитків означених компаній ілюструє вплив валютних коливань на фінансові результати агропідприємств України. Зокрема, у 2020 році ПрАТ «МХП» зазнала значних курсових збитків, що суттєво вплинуло на її фінансовий результат. Інші компанії, такі як ТОВ «Кернел», ТОВ «Астарта» та ТОВ «Нібулон», також відчули вплив валютних коливань, хоча точні суми курсових збитків деяких з них не були оприлюднені. Істотні збитки 2022–2024 років, у поєднанні з низькою операційною ефективністю, вказують на зростаючий вплив валютних ризиків, логістичних втрат і зовнішньополітичної турбулентності. Це посилює аргументи на користь необхідності активного валютного хеджування, страхування ризиків та геоекономічного переорієнтування.

На основі поданих на рис.4 результатів можна виділити такі інструменти управління валютними ризиками, які притаманні підприємствам АПК та зведені до табл.1.

Таблиця 1. Інструменти управління валютними ризиками

Інструмент/Компанія	ТОВ «Кернел»	ТОВ «Астарта»	ПрАТ «МХП»	ТОВ «Нібулон»
1	2	3	4	5
1. Природне хеджування	системно застосовується (експорт у валюті — витрати в тій самій валюті)	частково	системно	обмежено
2. Валютні депозити / позики	активне залучення валютних кредитів	обмежено	валютні кредити	є кредити в іноземній валюті
3. Форвардні контракти / деривативи	використання форвардів з банками	не зафіксовано	присутні форварди	не згадується
4. Операційна диверсифікація	присутні філії в Польщі та ЄС	внутрішній ринок + ЄС	продаж у понад 50 країн	розширення в Дунайському регіоні
5. Резервування курсових збитків	є статті у звітності	частково	сформовано резерви	невизначено
6. Системний підхід до валютного ризику	є окремі розділи у звітності	обмежено	ризик-менеджмент вбудовано	не відображено явно
7. Рівень ризик-менеджменту	Високий	Середній	Високий	Низький – Середній

Джерело: сформовано на основі [19-25]

Підприємства агропромислового комплексу України, що активно залучені до зовнішньоекономічної діяльності, стикаються з суттєвими валютними ризиками, зумовленими нестабільністю курсу гривні та високою залежністю від експорту. Таблиця 1 демонструє перелік основних механізмів, які використовуються для зниження валютної чутливості вітчизняних аграрних компаній. У більшості випадків підприємства АПК вдаються до використання натурального (природного) хеджування, що передбачає узгодження валютної структури доходів і витрат. Це дозволяє частково мінімізувати ризик за рахунок вирівнювання валютних потоків. Якщо закупівлі сировини чи обладнання здійснюються в тій самій валюті, в якій надходить виручка, вплив курсових коливань пом'якшується. Іншим поширеним підходом є диверсифікація валютної структури контрактів, коли підприємства прагнуть розподіляти свої розрахунки між кількома валютами

(наприклад, доларом США, євро, польським злотим), щоб знизити залежність від коливань однієї конкретної валюти. Це забезпечує гнучкість у переговорах і стабільність у прогнозуванні грошових потоків. Деякі компанії застосовують методи обмеженого хеджування за допомогою форвардних контрактів, однак на практиці цей інструмент є малопоширеним через брак доступу до організованого ринку деривативів і високу вартість обслуговування таких операцій. Окрім того, відсутність належної державної підтримки й недостатня фінансова грамотність обмежують можливість активного використання класичних інструментів хеджування, притаманних розвиненим ринкам. Окремі підприємства використовують внутрішні регламенти валютної політики, які передбачають моніторинг курсової ситуації, короткострокове прогнозування і коригування валютної позиції в межах корпоративної структури. Такі підходи покладаються на внутрішній досвід і часто є реактивними, а не проактивними, тобто спрацьовують уже після прояву ризиків. Загалом аналіз демонструє, що механізми управління валютними ризиками в аграрному секторі України є фрагментарними, переважно оборонними за своєю природою, і потребують як інституційного підсилення, так і адаптації до нових умов воєнного та післявоєнного періоду. На основі аналізу практик провідних компаній (ТОВ «Астарта», ТОВ «Кернел», ПрАТ «МХП», ТОВ «Нібулон») та світових підходів сформовано перелік проактивних кроків, які доцільно реалізувати в умовах геополітичної нестабільності. Вони узагальнені в табл. 2.

У таблиці 2 наведені конкретні дії, які українські аграрні компанії можуть реалізувати в умовах геополітичної нестабільності та волатильності валютного ринку. Вибрані рекомендації ґрунтуються як на практиках лідерів ринку (ТОВ «Астарта», ТОВ «Кернел», ПрАТ «МХП», ТОВ «Нібулон»), так і на міжнародних рекомендаціях з управління валютними ризиками. Кожен крок має подвійний ефект: мінімізує втрати від курсових коливань та підвищує фінансову стійкість підприємства у воєнний та післявоєнний період.

Таблиця 2. Рекомендовані кроки для посилення валютної стабільності підприємств АПК України

Проактивний крок	Очікуваний ефект	Пояснення
1	2	3
1. Диверсифікація експортних ринків	Зменшення залежності від курсових коливань окремих валют	Пошук нових ринків збуту з різною валютною структурою (не лише ЄС, а й Азія, Африка)
2. Відкриття валютних депозитів у стабільних юрисдикціях	Захист ліквідності від девальвацій гривні	Зберігання валютних надходжень у доларах/євро в стабільних банківських системах
3. Використання форвардів та опціонів	Фіксація курсу для майбутніх валютних платежів або надходжень	Фінансові інструменти, які знижують невизначеність курсу на момент контракту
4. Розширення локалізації виробництва за кордоном	Природне хеджування через операційні доходи в іноземній валюті	Наприклад, філії або виробничі потужності в Румунії, Польщі, Сербії (як у Нібулон)
5. Формування резервного валютного фонду	Зменшення ризиків короткострокових валютних шоків	Резерв на випадок раптових змін курсу або перебоїв з виручкою

На думку авторів, одним з важливих кроків для покращення ситуації є створення державних програм підтримки, що забезпечать підприємствам доступ до ефективних інструментів хеджування валютних ризиків. Такі програми можуть включати фінансові інструменти, субсидії або гарантовані кредити для використання валютних деривативів, що дозволить підприємствам знижувати витрати та збільшувати фінансову стійкість.

Значним аспектом є розвиток валютного ринку та похідних інструментів в Україні. Стабільне функціонування та розширення ринку валютних деривативів дозволить підприємствам АПК активно застосовувати сучасні інструменти для зменшення валютних ризиків, що позитивно вплине на їх фінансову стабільність та конкурентоспроможність.

Важливою складовою управління валютними ризиками є інтеграція стратегічного валютного планування у загальну систему ризик-менеджменту підприємств. Цей підхід дозволяє створити ефективну модель управління валютними ризиками, що враховує як внутрішні, так і зовнішні фактори, що можуть впливати на діяльність підприємств АПК, сприяючи їх сталому розвитку та адаптації до умов нестабільної економічної ситуації.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Макроекономічна ситуація свідчить про високий ступінь валютної залежності агропромислового комплексу України, що в умовах геополітичної нестабільності, спричиненої війною, призводить до реальних загроз фінансовій стабільності підприємств. У 2020–2023 роках спостерігається стійке зростання частки аграрного експорту у валютній виручці країни та загальному експорті, що робить АПК критично важливою галуззю для національної економіки.

На прикладі провідних компаній (ТОВ «Астарта», ТОВ «Кернел», ПрАТ «МХП», ТОВ «Нібулон») було виявлено курсову вразливість до валютних коливань, що проявляється в суттєвих збитках через девальвацію гривні, зміну каналів реалізації та потребу в переорієнтації логістики. При цьому набір інструментів управління валютними ризиками залишається фрагментарним: підприємства переважно застосовують природне хеджування, валютні депозити/кредити, форвардні контракти, але відсутні ознаки централізованої, системної стратегії.

Таким чином, механізми управління валютними ризиками підприємств АПК України мають бути суттєво підсилені, зокрема за такими напрямками як розробка внутрішніх політик ризик-менеджменту з акцентом на проактивність, сценарне планування та оцінку валютної чутливості; підвищення фінансової грамотності управлінського персоналу щодо інструментів хеджування та залучення професійних фінансових консультантів; інституційна підтримка держави; стимулювання контракування у стабільних валютах; зменшення залежності від ризикових напрямів експорту та одночасне зміцнення співпраці з новими партнерами в ЄС та країнах Дунайського регіону.

Системне впровадження багаторівневих механізмів валютного захисту дозволить забезпечити стабільність та конкурентоздатність підприємств АПК України в умовах продовження зовнішньої турбулентності.

Література

1. Бабайлов В., Курденко О. Від ризик-менеджменту до ризик-економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. № 46. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-46> (дата звернення: 01.05.2025).
2. Формування системи ризик-менеджменту сільськогосподарських підприємств в повоєнний період / І. В. Свиноус та ін. *Investytsiyyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 12. С. 72-78. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.72> (дата звернення: 06.05.2025).
3. Кириченко О. М., Поліщук А. В. Управління валютними ризиками при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. *Efektivna ekonomika*. 2022. № 8. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.8.33> (дата звернення: 01.05.2025).
4. Калачевська Л. Інноваційні моделі бізнес-менеджменту в агросекторі: адаптація до викликів глобальних ринків. *Економіка та суспільство*. 2024. № 68. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-11> (дата звернення: 06.05.2025).
5. Barral S., Dedieu F., Thomas A. Introduction, Special Issue “Multi-risk management in the agricultural sector”. *Review of agricultural, food and environmental studies*. 2025. URL: <https://doi.org/10.1007/s41130-024-00224-x> (date of access: 06.05.2025).
6. Руда О. Л., Марценюк О. В., Гусак Я. В. Валютний ринок та його регулювання в умовах війни. *Efektivna ekonomika*. 2024. № 4. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.70> (дата звернення: 01.05.2025).
7. Тіщенко Є. Управління валютними ризиками у проектному фінансуванні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Vol. 3, no. 18. Р. 87-90. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_3_2018ua/20.pdf.
8. Petyk L., Nuriieva V. Currency risk management of banking institutions in modern conditions. *Pryazovskyi economic herald*. 2023. No. 4(36). URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2023-4-14> (date of access: 01.05.2025).
9. Yatsenko V. Theoretical approaches to the international parity conditions influence on exchange rate and currency risk. *Black sea economic*

studies. 2023. No. 82. URL: <https://doi.org/10.32782/bses.82-3> (date of access: 01.05.2025).

10. Butenko O. Optimization of currency risks for Ukrainian exporting enterprises in the conditions of currency instability. *Modern science: exploring theories, innovations and practical solutions* : Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2st International Scientific and Practical Conference, Odesa.

11. Економічна правда. Залишки коштів в держказні скоротились на 40% за місяць. Економічна правда. URL: <https://epravda.com.ua/news/2021/01/15/669728/> (дата звернення: 02.05.2025).

12. Агропродовольчий експорт України за шість місяців 2024 року. *Українська Асоціація Аграрного Експорту (УААЕ)*. URL: <https://uaexport.org/2024/07/18/agroprodovolchij-eksport-ukrayini-za-shist-misyatsiv-2024-roku/>.

13. У 2023 році експортна виручка агросектору України скоротилась на 8%. *УКАБ*. URL: https://www.ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/u_2023_rotsi_eksportna_viruchka_a_groseyektoru_ukraini_skorotilas_na_8 (дата звернення: 05.05.2025).

14. Сільське, лісове та рибне господарство. *Державна служба статистики України*. URL: <https://ukrstat.gov.ua/index.html> (дата звернення: 05.05.2025).

15. Частка агропродукції в загальному експорті України становить 64% - AgroTimes. *AgroTimes*. URL: https://agrotimes.ua/agromarket/chastka-agroprodukcziyi-v-zagalnomu-eksporti-ukrayiny-stanovyt-64/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.05.2025).

16. Коваль В. Експорт української агропродукції у березні досяг 2,1 млрд доларів США. URL: <https://minagro.gov.ua/news/vitalii-koval-eksport-ukrainskoi-ahroproduksii-u-berezni-dosiah-21-mlrd-dolariv-ssha>.

17. Інвестиційні можливості сектору агропереробки. *Головна - UkraineInvest*. URL: https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/sector-agropererobky-ukrayiny-1.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.05.2025).

18. Interfax-Ukraine. МХП завершив 2020 рік із чистим збитком \$133 млн зі зниженням виручки на 7%. Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/732457.html> (дата звернення: 05.05.2025).
19. "Кернел" у 2023 фінансовому році отримав \$299 млн чистого прибутку. *Fixygen - Фондовий ринок України*. URL: https://www.fixygen.ua/news/20231030/kernel-u-2023.html?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 05.05.2025).
20. Нібулон. *Latifundist.com*. URL: <https://latifundist.com/kompanii/3-nibulon> (дата звернення: 05.05.2025).
21. Аналіз фінансового звіту Кернела за 2023 фінансовий рік. *ShareUAPotential*. URL: <http://shareuapotential.com/ru/News/Newsline/kernel-fin-rez-2023-06.html> (дата звернення: 05.05.2025).
22. Astarta holding PLC. 2023. 206 p. URL: https://astartaholding.com/wp-content/uploads/2024/04/astarta_ar2023-2.pdf.
23. 25412361 - ППАТ "МХП" - clarity project. *Clarity Project*. URL: https://clarity-project.info/smida/25412361?year=2020#google_vignette (дата звернення: 05.05.2025).
24. Товариство з обмеженою відповідальністю сільськогосподарське підприємство «НІБУЛОН». *Окрема фінансова звітність*. 2020. URL: <https://www.nibulon.com/wp-content/uploads/2024/04/2.finansova-zvitnist-ta-zvit-nezalezhnoho-audytora-tov-sp-nibulon.pdf>.
25. Товариство з обмеженою відповідальністю сільськогосподарське підприємство «НІБУЛОН». *Окрема фінансова звітність*. 2021. URL: <https://www.nibulon.com/wp-content/uploads/2024/04/1.finansova-zvitnist-ta-zvit-nezalezhnoho-audytora-tov-sp-nibulon.pdf>

References

1. Babajlov, V. and Kurdenko, O. (2022), "From risk management to risk economics", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 46. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-46>.

2. Svynous, I.V. (2024), "Formation of a risk management system for agricultural enterprises in the post-war period", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 12, pp. 72-78. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.72>.
3. Kyrychenko, O.M. and Polischuk, A.V. (2022), "Currency risk management in foreign economic activity", *Efektivna ekonomika*, vol. 8. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2022.8.33>.
4. Kalachevs'ka, L. (2024), "Innovative business management models in the agricultural sector: adaptation to the challenges of global markets", *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 68. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-11>.
5. Barral, S. Dedieu, F. and Thomas, A. (2025), "Introduction, Special Issue "Multi-risk management in the agricultural sector", *Review of agricultural, food and environmental studies*. <https://doi.org/10.1007/s41130-024-00224-x>.
6. Ruda, O.L. Martseniuk, O.V. and Husak, Ya.V. (2024), "Foreign exchange market and its regulation in wartime", *Efektivna ekonomika*, vol. 4. <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4.70>.
7. Tischenko, Ye. (2018), "Currency risk management in project financing", *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*, vol. 3, no. 18, pp. 87-90, available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_3_2018ua/20.pdf (Accessed 05.05.2025).
8. Petyk, L. and Nuriieva, V. (2023), "Currency risk management of banking institutions in modern conditions", *Pryazovskyi economic herald*, vol. 4 (36). <https://doi.org/10.32782/2522-4263/2023-4-14>.
9. Yatsenko, V. (2023), "Theoretical approaches to the international parity conditions influence on exchange rate and currency risk", *Black sea economic studies*, vol. 82. <https://doi.org/10.32782/bses.82-3>.
10. Butenko, O. (2024), "Optimization of currency risks for Ukrainian exporting enterprises in the conditions of currency instability", *Modern science: exploring theories, innovations and practical solutions : Collection of Scientific Papers with the Proceedings of the 2st International Scientific and Practical Conference, Odesa*.

11. Ekonomichna pravda (2021), "Balances of funds in the state treasury decreased by 40% per month", available at: <https://epravda.com.ua/news/2021/01/15/669728/> (Accessed 02.05.2025).
12. UAAE (2024), "Ukraine's agri-food exports for the first six months of 2024", available at: <https://uaexport.org/2024/07/18/agroprodovolchij-eksport-ukrayini-za-shist-misyatsiv-2024-roku/> (Accessed 05.05.2025).
13. UKAB (2023), "In 2023, export revenue of Ukraine's agri-sector decreased by 8%", available at: https://www.ucab.ua/ua/pres_sluzhba/novosti/u_2023_rotsi_eksportna_viruchka_a_grosektoru_ukraini_skorotilas_na_8 (Accessed 05.05.2025).
14. State Statistics Service of Ukraine (2025), "Agriculture, forestry and fisheries", available at: <https://ukrstat.gov.ua/index.html> (Accessed 05.05.2025).
15. AgroTimes (2024), "The share of agricultural products in Ukraine's total exports is 64% - AgroTimes", available at: https://agrotimes.ua/agromarket/chastka-agroprodukcziyi-v-zagalnomu-eksporti-ukrayiny-stanovyt-64/?utm_source=chatgpt.com (Accessed 05.05.2025).
16. Koval', V. (2024), "Exports of Ukrainian agricultural products in March reached 2.1 billion USD", available at: <https://minagro.gov.ua/news/vitalii-koval-eksport-ukrainskoi-ahroproduktsii-u-berezni-dosiah-21-mlrd-dolariv-ssha> (Accessed 05.05.2025).
17. UkraineInvest (2024), "Investment opportunities in the agro-processing sector", available at: https://ukraineinvest.gov.ua/wp-content/uploads/2024/09/sector-agropererobky-ukrayiny-1.pdf?utm_source=chatgpt.com (Accessed 05.05.2025).
18. Interfax-Ukraine (2021), "MHP ended 2020 with a net loss of \$133 million, with a 7% decrease in revenue", available at: <https://interfax.com.ua/news/economic/732457.html> (Accessed 05.05.2025).
19. Fixygen (2024), "Kernel received \$299 million in net profit in fiscal year 2023", available at: https://www.fixygen.ua/news/20231030/kernel-u-2023.html?utm_source=chatgpt.com (Accessed 05.05.2025).
20. Latifundist.com (2024), "Nibulon", available at: <https://latifundist.com/kompanii/3-nibulon> (Accessed 05.05.2025).

21. ShareUAPotential (2024), “Analysis of Kernel's financial report for fiscal year 2023”, available at: <http://shareuapotential.com/ru/News/Newsline/kernel-fin-rez-2023-06.html> (Accessed 05.05.2025).

22. Astarta holding PLC (2024), “Annual report”, available at: https://astartaholding.com/wp-content/uploads/2024/04/astarta_ar2023-2.pdf (Accessed 05.05.2025).

23. Clarity Project (2024), “PRAT “MKhP”, available at: https://clarity-project.info/smida/25412361?year=2020#google_vignette (Accessed 05.05.2025).

24. NIBULON (2020), “Separate financial statements”, available at: <https://www.nibulon.com/wp-content/uploads/2024/04/2.finansova-zvitnist-ta-zvit-nezalezhnoho-audytora-tov-sp-nibulon.pdf> (Accessed 05.05.2025).

25. NIBULON (2021), “Separate financial statements”, available at: <https://www.nibulon.com/wp-content/uploads/2024/04/1.finansova-zvitnist-ta-zvit-nezalezhnoho-audytora-tov-sp-nibulon.pdf> (Accessed 05.05.2025).

Стаття надійшла до редакції 08.05.2025 р.